

¡Alsat ben dretxu Sultán!
 «Por dinero baila el can»
 y 'l dinero 'l dona l' home...
 quan vol menjarse la poma.
 ¡Ni se perde al pare Adán.

(R)

EL PROTECTOR

(Historia de cada dia)

Quan en Bonifaci y la Cristina van venir á Barcelona desde Lleyda, d' ahont els havian tret la miseria y una colla d' acreedors, poch se podían pensar que la recomanació de la seva tia prop del regidor Manganilla fos tan poderosa que 'ls hi obrís de bat à bat las portas de la casa d'aquet, qui dugué la seva generositat fins al punt de surtirlos fiador del lloguer y 'ls mobles, apart de la promesa de que 'n Bonifaci seria colocat avans d' un més.

Ell, en Bonifaci, atribuhía la protecció del regidor Manganilla á sas magnificas condicions artisticas. Era un músich bastant acceptable, tocava la flauta ab molta inspiració y 'l seu desitj era entrar en la banda del municipi.

En cambi la Cristina, qu' era una xicota hasta allí, morena, revinguda y salerosa, atribuhía la protecció de 'n Manganilla á causas molt distintas.

* *

Diariament sabia en Bonifaci els passos que s' estavan fent per colocalo. Lo mateix Manganilla en persona 's dignava pujar á casa de 'ls seus protegits, per alentarlos ab tota mena d' esperansas.

A las lamentacions de 'l pobre marit que veyia ab pena que se li acabavan las *municions*, contestava sempre bondadosament;

—No s' espanti home. Vostè será músich de la banda, tart ó d' hora. Ademés els amichs son per las ocasions. Si va curt de fondos, conti ab mi.

—Oh no, feya en Bonifaci. Jo vull treball, no que 'm mantiguin.

—Escolti ¿y si jo li dés un tant diari á cambi del seu treball?

—Allavors ja sería un' altra cosa.

—Bueno, donchs; parlem á pams y sense reservas. Jo li daré un duro cada dia á cambi de tocar la flauta dugas horas cada tarde.

—Ahont? á casa seva?...

—No; aqui mateix... Ja veurá; el cas es molt senzill. ¿Vosté coneix al senyor March del tercer pis d' aquesta casa?

—E' corredor de bolsa?... prou!

—Donchs aixís, ja sabrá que cada dia á las tres se 'n va á L'otja.

—E' efecte.

—Y deixa á la senyora sola á casa. Donchs bé; en secret y ara que la Cristina no ho sent, li diré que la senyora de 'n March 'm té boig, que l' es timo y 'm correspon y que vosté ha de ser l' angel protector de 'ls nostres amors... tocant la flauta.

—No l' entench.

—Molt senzill. Avans de las tres, cada tarde puja vosté al terrat. Desde alli domina 'l carrer y veu qui surt de la escala... Quan vegi que marxa el senyor March á Bolsa, toca la flauta. Jo amagat en una escala del vehinat, sento sa melodia. Entro tranquilament, la senyora de 'n March 'm reb y...

¡ve l' hi aqui! Mentres estigui ab ella vosté toca, toca sempre... Allí á las cinch, quan torna en March, desseguida que 'l veu venir para en sech... Jo ja sé lo qu' aixó significa, y m' escapo tot seguit. Lo que si convé es que no deixi 'l punt y que no pari may de tocar, per no alarmarme sense motiu... ¿Ho té entés?

—Prou, que l' entench. Lo que trobo, es qu' això d' ensarronar á un marit es poch moral.

—D' ahont surt ara ab la moral? ¿Creu vosté que 'ls bolsistas mereixen cap consideració?... ¿No veu que son uns murrís?

—Bueno si, ja ho veig...

—Y donchs home? ¡no 'n parlem més!

* *

Y no van parlarne més.

Desde 'l dia següent, en Bonifaci pujava al terrat armat de la flauta. Bon punt veyia surtir al senyor March, ja se sabia; cops al bulto... ¡tango de 'ls lunares ó *Spirto gentil*. Després anava alternant, donant un repàs al seu extens repertori.

Quan en Bonifaci cansat de bufar, veyia venir al atrafegat bolsista, parava en sech y 'l seu protector tenia temps de posarse á salvo.

La estratagema anava divinament. El senyor Manganilla estava contentíssim y en Bonifaci cada dia bufava ab més afició, tant per l' empleo en perspectiva com pe 'l duro diari.

* *

Una tarde, com de costum, va pujar el nostre músich al seu observatori. A las tres en punt el senyor March va surtir y en Bonifaci arrencá tot seguit ab la *Bohème*.

Feya cosa de deu minuts que 'n Bonifaci tocava cada cop ab més afició, quan vegé tornar al bolsista. Inútil dir que va parar en sech.

—¡Ay pobre Manganilla! va pensar. Ara si qu' has begut oli.

El pobre xicot no sabia quin partit pendre, si baixar á socorre al seu protector ó deturar ab qualsevol excusa al marit burlat.

Pero sa sorpresa fou majúscula quan vegé que 'l senyor March en persona entrava esbufegant per la porta del terrat.

—Malo! va dirse. Aquí moro com un cuch. Aquest home ho sab tot.

—Escolti jove, va dir el bolsista. ¿Es vosté qui toca la flauta?

—Si... senyor, va dir tremolant el músich.

—Donchs el felicito; la meva senyora me n' ha fet grans eìogis.

—(¡Quina barra deu tenir aquesta senyora!)

—Ella es entussiasta per la música. Cada tarde 's deleyta escoltantlo Y pot dar gracias á n' ella, perquè gracias á la seva afició, sabém del cert que á vosté l' están enganyant.

—¿Qué diu ara?

—Lo que sent. Cada tarde, quan vosté comensa á tocar, ha observat la meva senyora que un senyor se 'n entra al seu pis y allí s' hi está mentres vosté toca que toca. De manera qu' está fent vosté un paper ridícul de primeral...

—Probas! probas de lo que diu! va bramar en Bonifaci.

—Ab tot he pensat. Tot passant he lligat ab una corda l'agafador de la porta ab la barana de la escala de modo que no poden obrir.

Sentir aixó en Bonifaci y baixar com un llamp la escala, fou tot hù. Deslligá la porta, entrá dins del pis y furiós va registrar'ho tot. En efecte; en el fondo d'un armari va trobar al seu protector en traje de pare Adán... avans de la poma.

La flauta, l'única arma de que disposava en Bonifaci, va caure sobre las costellas de 'l concejal Manganilla, fentse en deu mil trossos.

Y en Bonifaci no ha tocat més tal instrument, ni á la banda municipal ni en lloch... Ara fa de corredor d'articles de *banya*. Y quan li parlan de flautas 's posa fet una fera... ¡un toro poso per cas!

RAMON BERENGUER

Un cas com un cabás

(HISTORIETA SENSE PICARDIA)

III

Y aquell honrat comerciant, gran seductor de donzellas, ans de marxar va afegir tot donantme sa tarjeta; —Tingui. Quan rebi 'l *merlot*, me l'envia á la carrera aquí ahont diu, «Bruch, trenta set, pis principal, porta dreta.» Ah, y també, si fácil fós, voldria que 'l tal subjecte, sense ser precisament un motllo de fer caretas, tingues un fisich... impropri per engrescar cap femella...

—Ab molt gust; segui entretant.

Ella ho va fer, mentres jo tanco portas en rodó y quan tancadas están;

—A sas ordres, dich de peu

—Segui primer, li demano, hém de parlar *mano á mano* — 'm fá ab argentina veu

Jo m'assech.

—Després, esclama, permétim que 'l vel tirat 'm deixi...

—Té llibertat

per fer'ho aixís, si ho reclama

(Ma visitant dú en efecte un vel espés, tan espés que no transparenta més que 'l perfil d'un nas correcte;

Y es llástima, puig son cos tornejat com d'esculptura delata bona figura, joventut y un rostre hermós)

—Per fi —afegeix— es precis que m'escolti atentament,

que 'm serveixi fidelment, y que 'm contesti plá y llis,

puig vaig á obrirli mon cor igual que si ab mí parlés.

No l'ha de sorprendre rés...

—Senyora, no tingui por; soch molt serio y reservat;

la casa té mostras dadas de que en cosas delicadas es una especialitat.

—Molt bé. L'assumptó que 'm porta á reclamá 'l seu servey,

no es potser de bona lley pro aixó á vosté poch li importa.

Escóltim. Jo 'm vaig casar per ambició, ab un vellot riquíssim, que un petit dot,

comprentime, 'm va senyalar

y ara m trobo en lo perill —feta ja á derretjar l'or— de que si el meu home 's mor com no havém tingut cap fill, se 'n vá sa inmensa fortuna á unas nebudas que té, mentres sa pobra mullé queda de cara á la lluna.

Jo m'he dit —Si nostra unió tingues fruyt, tal no seria; la fortuna 's quedaria ab mi, y he pensat aixó;

—Ja que 'l teu home es gastat y no 't pot dá 'l fill aquet... ¿no trobarás cap ximplet que te 'l dongui ben aviat?

—Prou senyora. Ab molt poch passos trovarém, bort ó no bort, un nen, al qui fent sa sort,

pot plantar al vell pe 'ls nassos.

—Oh no; 'l que vull no es aixó; de nens «fets» ja 'n trobaria...

A mi lo que 'm convindria es que fos meu de debó.

Jo fingiria que 'l vell es l'autor de la tal obra...

Es més; l'alegria al pobre li giraria el cervell...

—Pro si 'l seu marit no val ja pe 'l cas!...

—D' aixó m' exclamo. ¿No comprén lo que reclamo?...

—Prou, senyora .. ¡Un *semental!* (Com sorpresa, de improvis callá un moment ma visita,

féu una pausa petita y vá prosseguir aixís:)

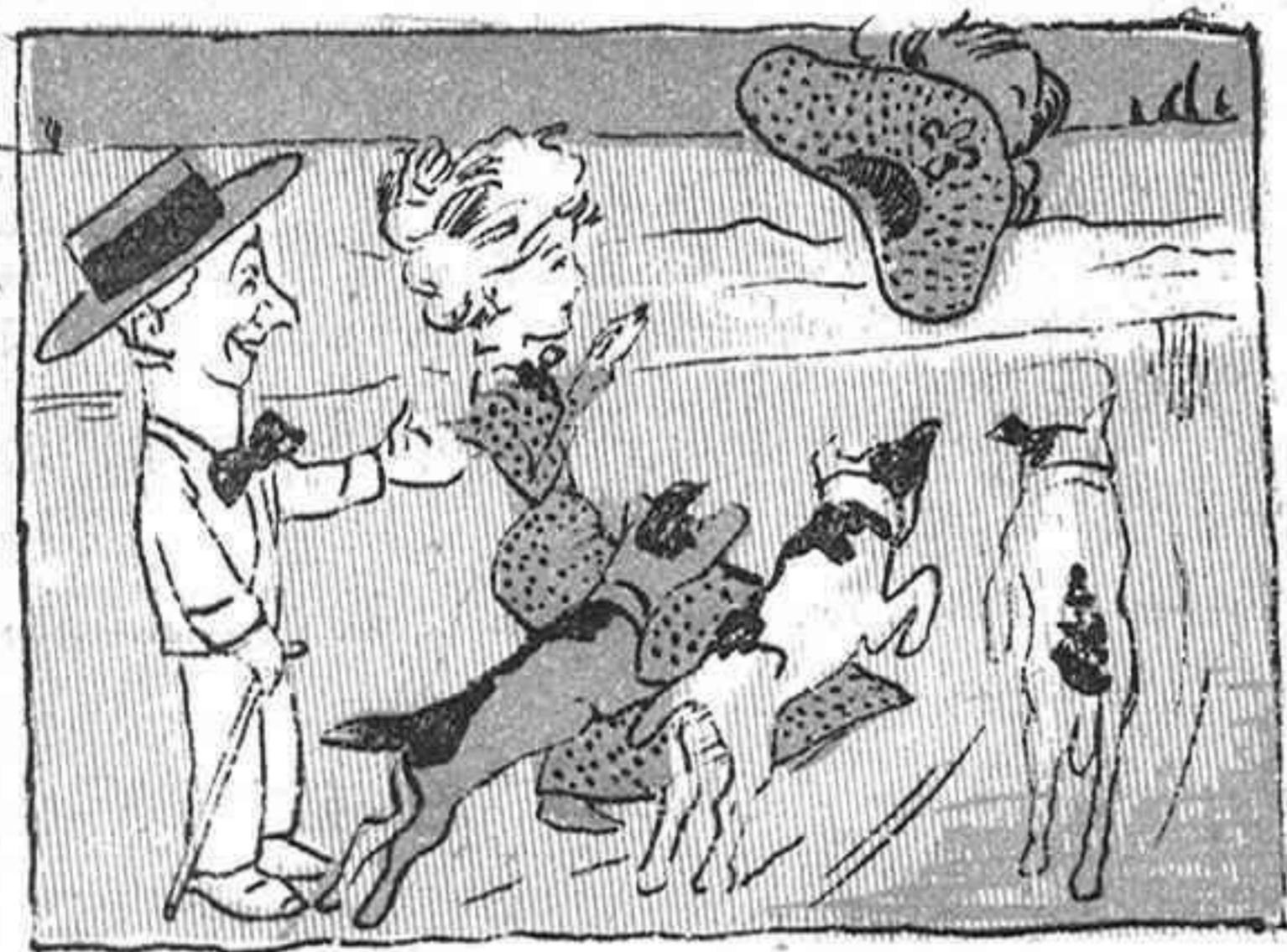
M. RIUSECH.

(SEGUIRÀ.)

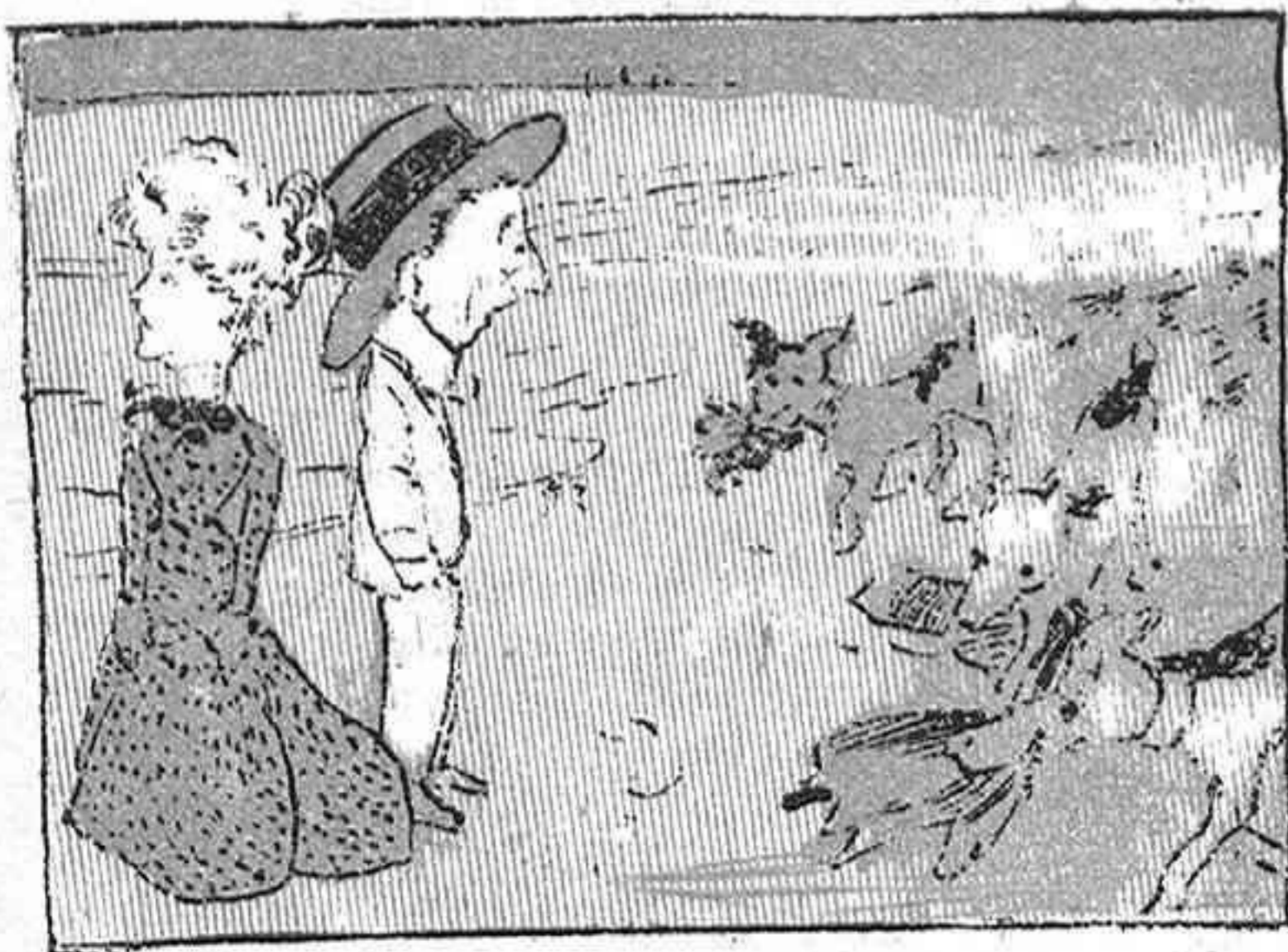
LOS GOSSES ENSENYATS

—¡Lo vent m' ha prés lo sombrero!
 —¡No s' amohini! ¡Ja veurá!
 ¡Alsa More, Tom y Linda!
 ¡Desseguida aquí 'l tindrà!

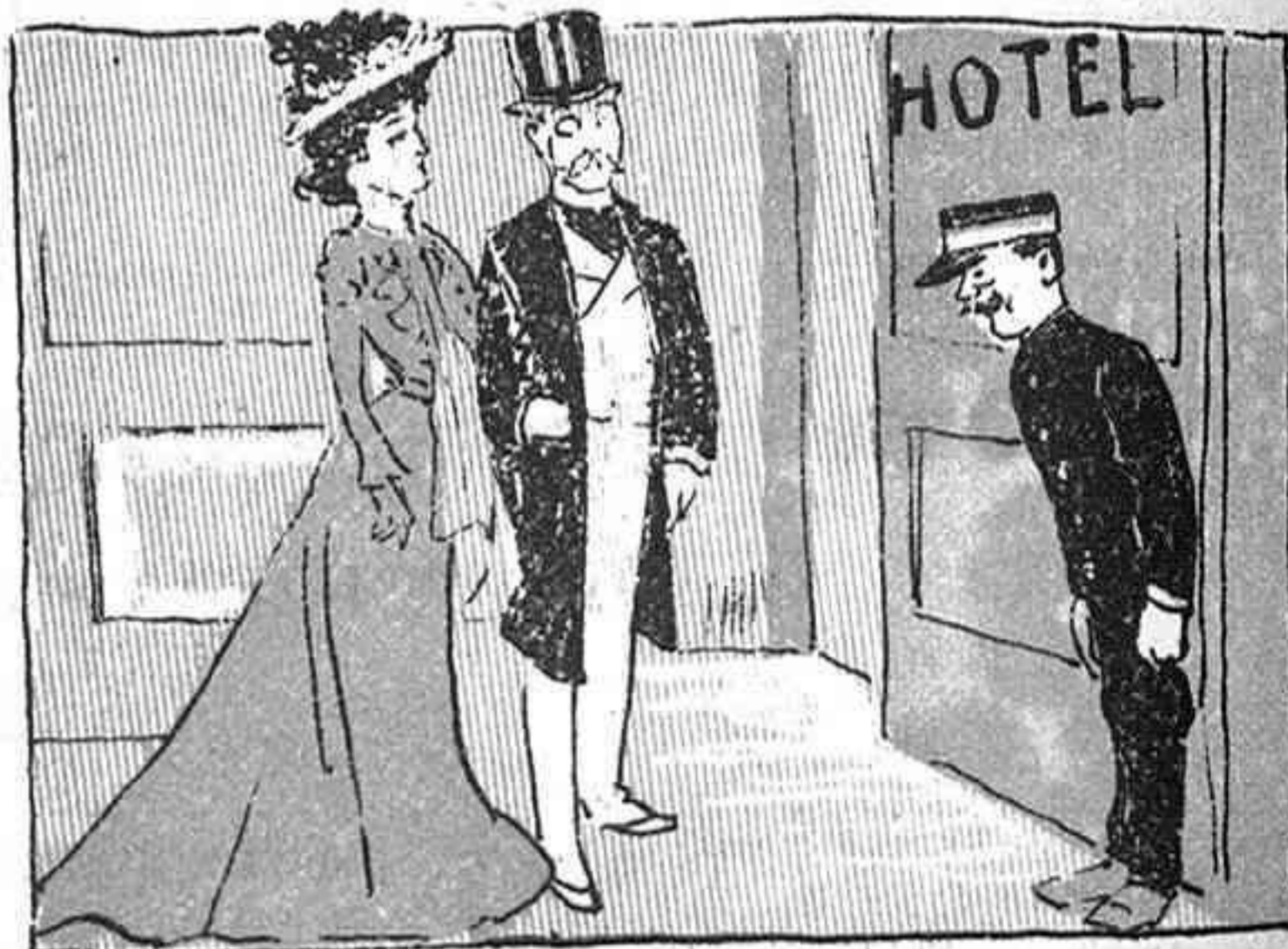

—¡Deu meu 'l sombrero á trossos!
 —No, senyora; no pot sé;
 tots tres son gossos de cassa...
 —¡Ells si que m' arrejan bé!

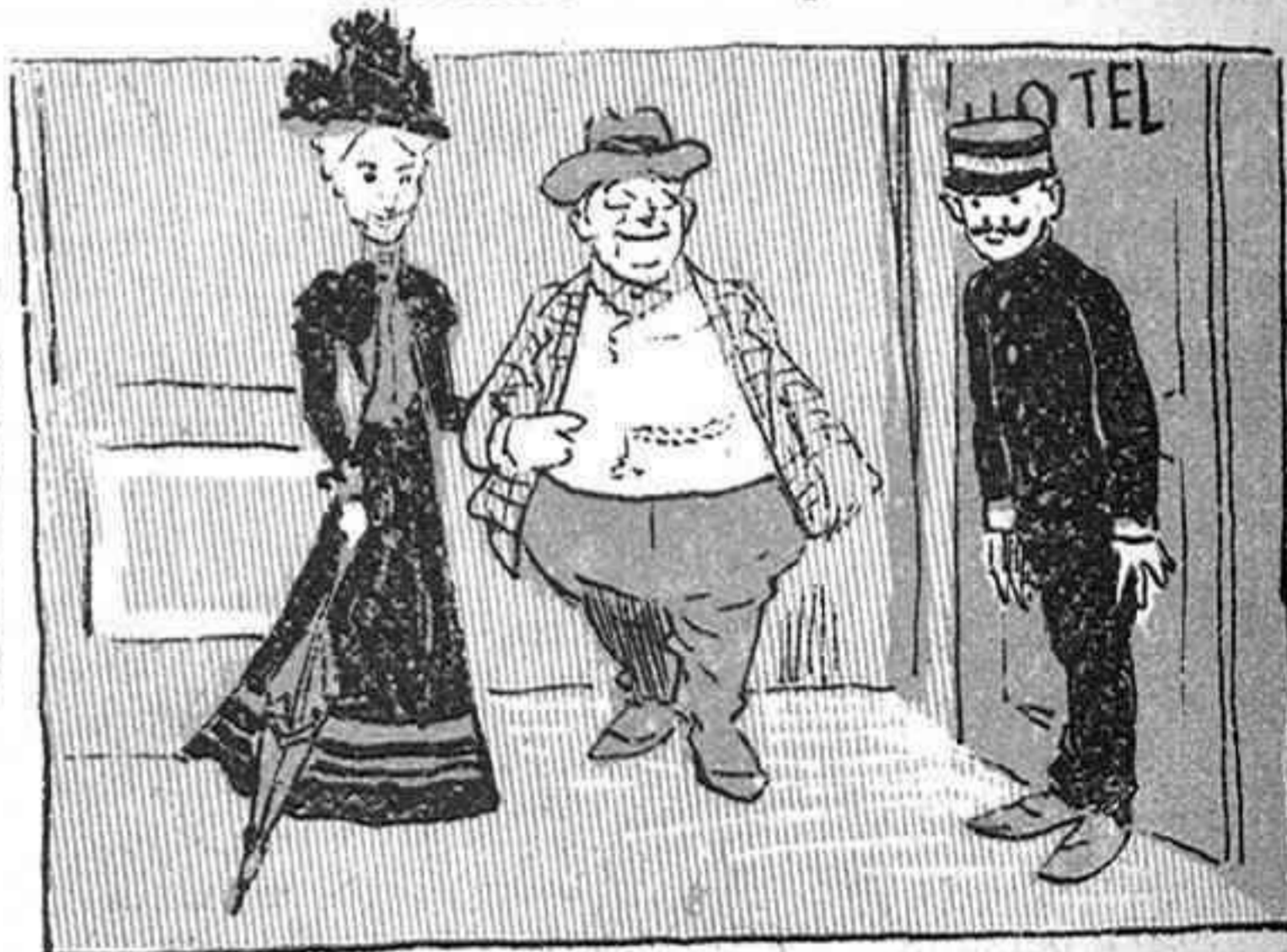

—Es vritat. ¡Pobre sombrero!
 ¡Quins gossos més animals.
 —No s' amohini, Sr. Comas;
 no més s' en farà cent rals.

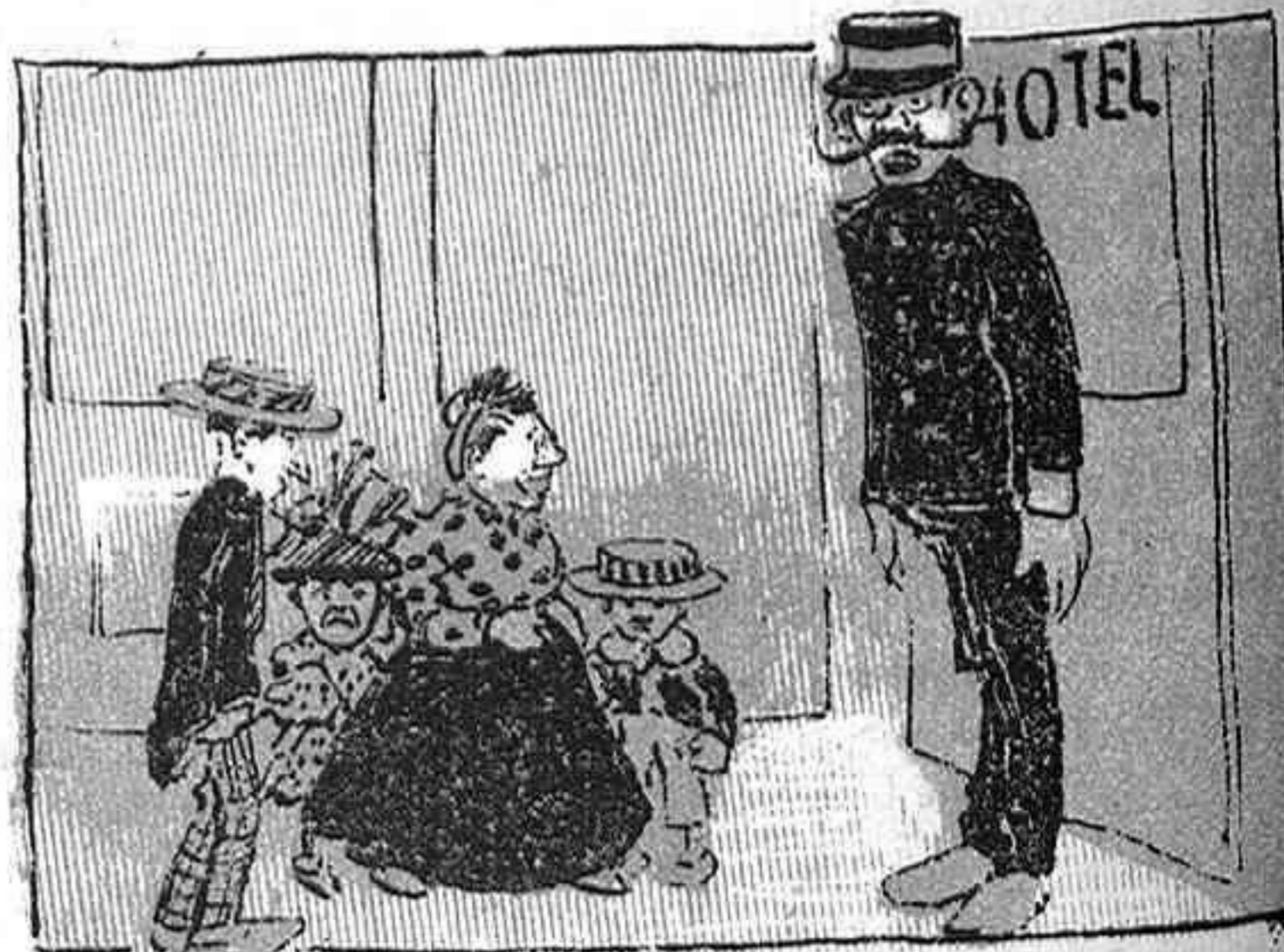
GREIXENSA RAPIDA

Quan arriban al hotel
 los senyors més distingits
 aquet porter, com molts altres,
 es dels homes més petits.

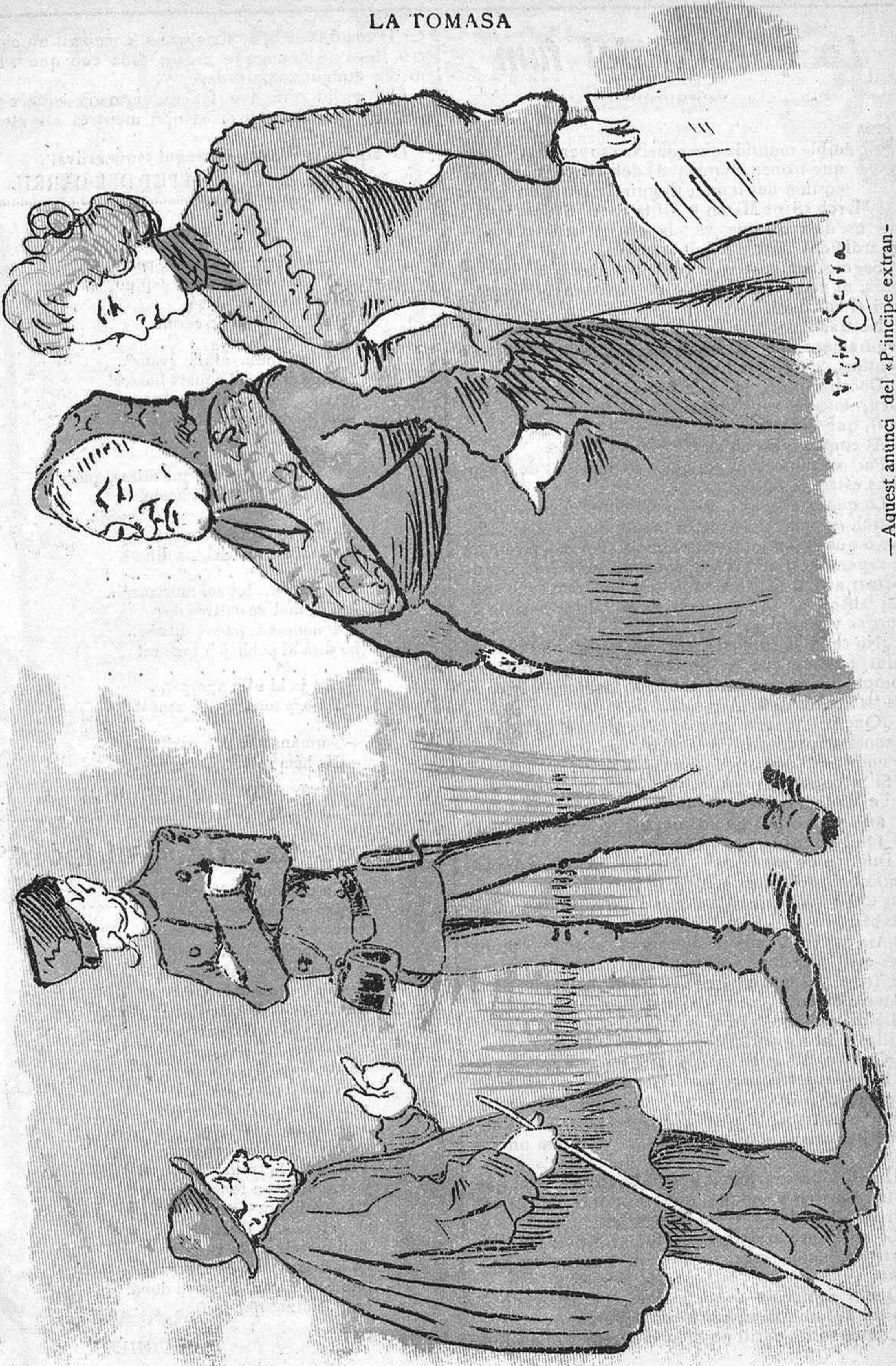

Si senyors de menos rango
 son los que vora seu mira
 desseguida, per encant.
 un pam ben complet s' estira.

Y quan los viatjers qu' arriban
 es familia de poch rals,
 lo porter del nostre quènto
 es un home dels més alts.

—Aquest anunci del «Principe extran-
jero» deu ser camama.

—Qui sab, noya, qui sab!... Si una noya
es per un rey, tu pots ser per un príncip.

—Home jo tracto ab garrins y voldria que 'm tregués un
clau del cor. ¿Que mataran ó nó, aquest istiu?

—M... *Estab... segur... la vida*

La qüestió del fum

Sembla mentida que aqueixos super-intelectuals que tronan contra l'ús del tabaco ó contra la costúm del fumar, tinguin la barra que tè un tal March (Sant March y Santa Creu, Santa Barbara no 'ns deixéu!) que va á la *vanguardia* de la retaguardia del porvenir dels estanchs.

Segons aquet senyor (que á la qüenta no béu, ni pipa, ni xixa) l'ús del tabaco es altament perjudicial al cos humá.

No tracta del preu del tabaco qu' es pernicios; no, segurament que si ell fumès y gastés brevas de 6 céntims, 's tornaria boig.

Donchs, mirin, jo no 'n fumo d' altrás y, mercé á Deu, encare vaig tirant, y no 'm falta pas cap bull, que jo sápig.

Al contrari; estich cuyt y recuyt de tot.

Per' xó fumo ab pipa, quan els habanos de 6 céntims están de *huelga*.)

Lo que més me fá *pertenir* d' aquet beneyt de 'n March (y que 'm dispensi la franquesa) es la indicació que fá en la *vanguardia* de la retaguardia de la regeneració dels vicis, sobre la conveniencia de formar aquí á Espanya una Societat contra l'abús del tabaco, al igual que hi es en altrás nacions d' Europa y América.

¿No sería de resultats molt més saludables pera la salut pública que la Societat que 's fundés, en compte d' anar contra l' abús del fumar, anés contra 'ls abusos de la Arrendataria.

¿Que per ventura la ratxa d' enfermetats dels fumadors empedernits no es deguda al veneno que ab lo nom de tabaco s' expendeix anys há?

Si 's constituís donchs, la «Societat protectora de la idem contra 'ls abusos de l' Arrendataria» ¡q' anys y quants que no tenim altre vici que 'l de fer fum, no 'ns fariam *fumel*!

Diu que un metje de la Fransa (xica) vá examinar á 260 fumadors, de 30 á 70 anys y comprobá que tots ells patian una enfermetat ó altra, produhida pe 'l tabaco.

¡Ara veyèu! lo metje de casa vá examinar molta més colla d' ex-fumadors que váren deixar de fumar.. per forsa, y á tots ells 'ls vá notar que patian de la mateixa malaltia, dolor d' hermill.

Lo mateix que venirnos á dir que en molts cajetillas s' hi trovan microbis de distints mals.

¿Qué vol dir microbis? Moscas, cucas y tota mena de bestiolas sense necessitat d' haberlas de mirar ab lo microscopi. Però, com que ja hi estém acostumat, ja no 'ns fá fastich cap porquería del tabaco. Al contrari; llensém aquella cajetilla y 'n comprém un' altra.

Un altre descubrimient d' en March: ha notat que ab las burillas y puntas que 's tiran se 'n fan cigarrillos dels de 40: ja ho sabiam.

Lo milló preservatiu es no fumar paper: feu com nosaltres, fuméu escanya-pits qu' estovan 'ls *palmons*.

Que 'l fumar no deixa creixer, acaba per dir l' apóstol del no fumar, per causa del escupir.

Contra aquet perill no hi há més remey que adop-

tar la costúm de que, aixís que s' encengui un cigarro, llogá un home que escupi cada cop que 'l fumador dongui una pipada.

Qu' es 'lo que déu fer segurament aqueix tal March enemich nostre: escupir mentres els altres fuman.

D' aquí déu venir que traguí tanta saliva.

PEPET DEL CARRIL.

.....
i . . . . !

—Amor meu passém per' quí,
¿no 't sembla? y sense cap pó
podré besar la dolsó
dels teus llavis de carmí.

Acóstat més.. així.. ¿veus?...
¡ningú trencará aquets llassos!
¡aixís... lligada ab mos brassos!...
mos llavis besant els teus...

—¡Ah!

—¿Qué tens, que miras, qué?

—¡Alli dalt hi há un home!

—Sí...

seguim fent nostre camí
y ¡ay d' ell! si acás 'ns diu ré.

—Reparas?... tot sol murmura...
deu dí mal de naltres dos
y d' aquest moment ditxós...
ho dirá al poble ¡oh tortura!

—Ara ja hi sóm apropet...

—Y no 's mou d' allí sentat...

—Germáns per Deu caritat!

—'Ns hém salvat, es ceguet.

J. MORET DE GRACIA.

“No es tan fiero el león”

Un casadot molt calsassas,
y aixó qu' era carreter,
certa nit vá arribá á casa
molt apropet de las tres,
y per més que va trucarne
perque l' obris sa muller
no vá lograr fers' sentirse
y *el leon* petant de dents
's proporcioná una escala
de má, pujá, á trossos feu
un vidre de la finestra
y al entrar... sorprés vegé
á sa muller que roncava
més fort que cap garrinet.
Vist aixó, la tralla empunya
y cargolant un renech
digué cridant:—Poca solta!..
si no fossis la Remey,
aquí mateix ab la vara
no 't deixava un os sencer
¡pro com qu' ets la meva dona!
rata, acótxat que fa fret.

S. BRUGUÉS.

LA DONA CATALANA

DIRECTORA: D. RIERA BATLLE.

Primer desengany

Bell mitj de la volta
del cel estrellat,
un astre escampava
son raig platejat.
Un nin ab deliri
sos ulls hi fixá;
mes tart, ja volia
poguerlo agafá.

Veient lo impossible
del plan atrevit,
s' omplí de tristesa
son rostre aixerit.
Lo cap vá baixarne
com mústiga flor
y á poch en sos párpres
neixia lo plor.

Lo plany qu' enutjava
al nin ignocent,
sa mare amorosa
minvá dolcement.

Sas mans estrenyia
besantli lo front
y aixís li parlava
planyentse del món;
— Fill meu: prompte allunya
l' afany del cor teu;
tas llágrimas tristas
ofenen á Deu.

Jamay no pretenguis,
si bé vols estar,
lo goig impossible
volguer alcansar;
plahers qu' enlluherna
te 'l món ab excés
mes ¡ay! sa bellesa
no 't cegui may més,
perque sols tas lluytas
deliris y afanys,
serán lo preludi
d' amarchs desengany.

Y 'l'nin sa ploralla
soptá d' improvis
marcantse en sos llavis
angélich somris.

DOLORS RIERA Y BATLLE.

Ben contestat

Lo pare es vellet,
la noya es un ángel
y á missa se 'n van
una matinada
per resá al recort
de la pobra mare
que fá ja molts anys
qu' ella en pau descansa.
De missa tornant
y fent via á casa
á la noya aixís,
lo seu pare parla;
— Tu, que tens bon cor
filleta estimada,
tu ets qui pots tornar
la pau á ma casa;
jo estich arruinat
sens més esperansa
que quedá pobret,
com aquells que captan.
Lo plet que tenim
ab el Más dels Sálzers
are l' hém perdut
y ab ell nostras pradas.
Mes ahí al vení
tot trist cap á casa,
l' hereu va cridarm'
de lo Mas dels Sálzers,
y 'm digué que tu
de bon ull li entravas,
que tot lo passat
per sempre olvidava
si ab ell ans d' un mes
volguessis casarte;
— Pare ¡aixó us ha dit?
ho pensaré pare!...
(si sabés que ja
'ns hém dat paraula.)

ROSETA SERRA.

CANTARS

En las conversas d' amor
no estima més, qui més parla;
¡com més fondo es el ca iu,
menys lo fúm sol esboyrarse!

Llensém mots d' indignació
quan la pena ens agobia;
si lo dolor no existís
¡sabríam qu' es alegría?

ROSER de CREIXELL.

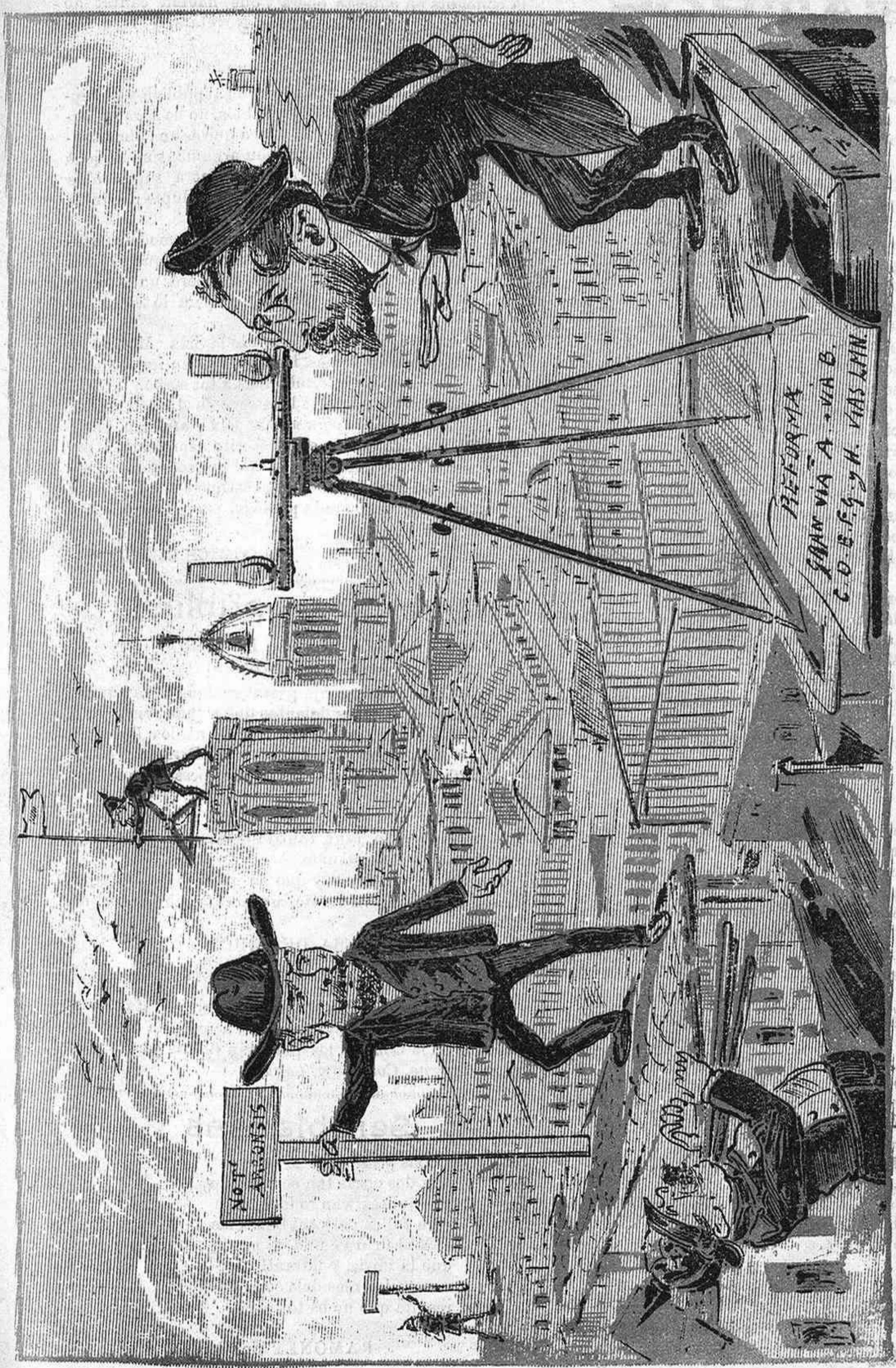

Ja l' Arcaide Correasas
ha poma de canalsig
a buscé llum pels fanals.

Y donchs equé li sembla, fra Benet?
-No hi vagi depressa, ne i vivauus,
bé prou que 'ns avisaran!

Ab molt punt y un xich de mandra
el noy Puig y en Marial
van corrent per las teuladas
barallantse y tirán plans.

TEATROS

NOVETATS

Afortunats com pochs autors, resultan ser'ho los germans Quintero. En los pochs anys que sabem se dedican al teatro se pot dir que han sigut fecunds per lo número important de obras que han donat y ni una solament que hagi fracassat. De poch se dedican á obras grans y ja l any passat ab *Los galeotes* demostraren que tenen intuició per tots los géneros. En lo present any han donat una altra obra gran y aqueixa es *Las flores* que, sense ser tan notable com *Los galeotes*, acusa en ells un ingeni tant perspicias que no sabem d' altres autors cosa semblant.

La obra *Las flores* no té tassis de cap classe, pero té una realitat tan pasmosa que sas escenas semblan arrencadas del natural.

Res de recursos gastats ni finals de «relumbrón», sino la més gran senzillés y naturalitat, arrencant tant exacta pintura de costúms andalussas la més extraordinaria aprobació del espectador.

Molt ha contribuït al éxit lograt en *Las flores*, lo desempenyo acertadíssim que hi donan tots los artistes. No hi há en ells lo més petit pero ni desigualtat; tots hi están sublimes, si aqueixa frasse pot usarse, per un conjunt tan superior; per lo tant no podem citar noms d' artistes que hi sobressurtin, ja que tots hi están á igual altura.

Ab tot, 'ns permeterém demostrar nostre entussiasme ab la Sta. Catalá per lo felís pervindre que vaticinem se li espera. Diu y sent ab tal art y passió que en ella hi veyém una Mariani en ciernes.

Pera ahir, hi habia anunciat altre estreno entre nosaltres y era *Las vírgenes locas*, arreglo per los Srs. Llana y Francos Rodriguez de *La demi-vierges* que tan gran éxit lograren á París y ultimament á Madrid ab o dit arreglo.

TIVOLI

Tres plens dels que forman época, van produhir las tres representacions donadas dissapte y diumenje passats de l' espectacle *De la terra al sol*, habenthi obtingut molts aplausos sos intérpretes y sent admiradas las decoracions que hi pintá lo malograt Soler y Rovirosa, las que ab tot y 'l transcurs del temps passat, se conservan d' un modo extraordinari.

Pera avuy, está anunciada la inauguració de la temporada d' istiu ab una notable companyia de ópera italiana, sentne son director lo conegut mestre senyor Baratta.

Com á tiples hi figuran las Sras. Casas, Donnay, Lopeteghi, De-Roma, Homs y Vigier; contralts las Sras Gardeta y Chivers; tenors Srs. Bazzini, Brotat y Paganí; barítonos Srs. Claveria, Rebonato y Serazzi y baixos Srs. Cioto, Carbonell y Leoni.

Lo propósit de la Empresa ab tant escullit y número personal es posar las óperas *La Bohème* de Puccini; *Manon Lescaut* de Massenet; *Mignon* de Thomás y *Hansel y Gretel* de Humperdink, además de las habituals de repertori, entre ellas *Carmen*, *Cavalleria rusticana* y *I Pagliacci*.

No es aventurat profetisar bon resultat á la temporada si 's posa tan important repertori.

Pera la funció inaugural que tindrà lloch avuy, s' anuncia *La Bohème* encarregantse dels personatjes

Mimi y Rodolfo la Sra. De-Roma y Sr. Pagani, artistas ja coneguts en aquesta ópera y que habian cantat ab tant gran aplauso en los teatros Novetats y Nou Retiro respectivament.

CATALUNYA (Eldorado)

Conforme se creya y fent justicia al públich y prempsa de Madrid, *Alma y vida* de Galdós, no ha agradat entre nosaltres, degut en gran part á que es una obra massa simbólica y que per lo tant son argument no es gens elá donant lloch pera sa deguda claritat á suposicions mes ó menos claras ó ab urdas y sens dupte distintas de las que 's proposá l' autor.

Que *Alma y vida* posseheix una prosa modelo, creyém aventurat manifestarho, tractantse de que son autor es l' eximi escriptor Perez Galdós, pero un cop mes nos hém convensut de que aquest pera lo teatro, no serveix.

La execució molt bé per part de la Srta Moreno y del Sr. Thuillier; los demés, los trobárem en igual situació que la obra; aixó es simbólichs á tot serho.

Pera avuy está anunciat l' estreno de *Aurora* de Di-centa, que sens dupte pera agafar peix y afalagar á nostre públich se diu que ha sigut escrita expressament per estrenarse á Barcelona pero si mal no recordém aquesta obra estava anunciada en los estrenos del Espanyol de Madrid en la temporada passada, per lo tant hi sobra la *ensabonada*.

UN COMICH RETIRAT

Diversions públicas

NOVA PLASSA DE TOROS (Arenas de Barcelona)

La corrida que diumenje passat se dongué en aquesta plassa, es de las més dolentas que s' han vist, puig ni l *ganado* qu' era de Otaolaurruchi, ni los lidiadors que eran nada menos que *Lagartijillo*, *Reverte* y *Padi-lla*, justificaren sa fama ni las molts pessetas que cobran.

Com á corrida de novillos hauría resultat encare defectuosa; per lo tant, inutil creyém manifestar lo discontent de 'ls aficionats.

Després no será estrany que lo públich se retregui d' assistir á las corridas de *campanillas* ab toreros de cartell.

PLASSA DE TOROS

(Antigua de la Barceloneta)

Diumente próxim dia 15, se donará en aquesta plassa una corrida de toros-novillos de la acreditada ganaderia Perez de la Concha, los que serán lidiats per los matadors *Calerito*, *Coriano* y *Tagua*.

Semblansas

Las pessetas y 'ls amors son dos cosas tan semblantas, que juntas, van rodolant com fullas pel vent llensadas.

Y si te 'n vé una, es precís que la miris, y mirantla, encara los més dels cops, resulta que no es tot plata.

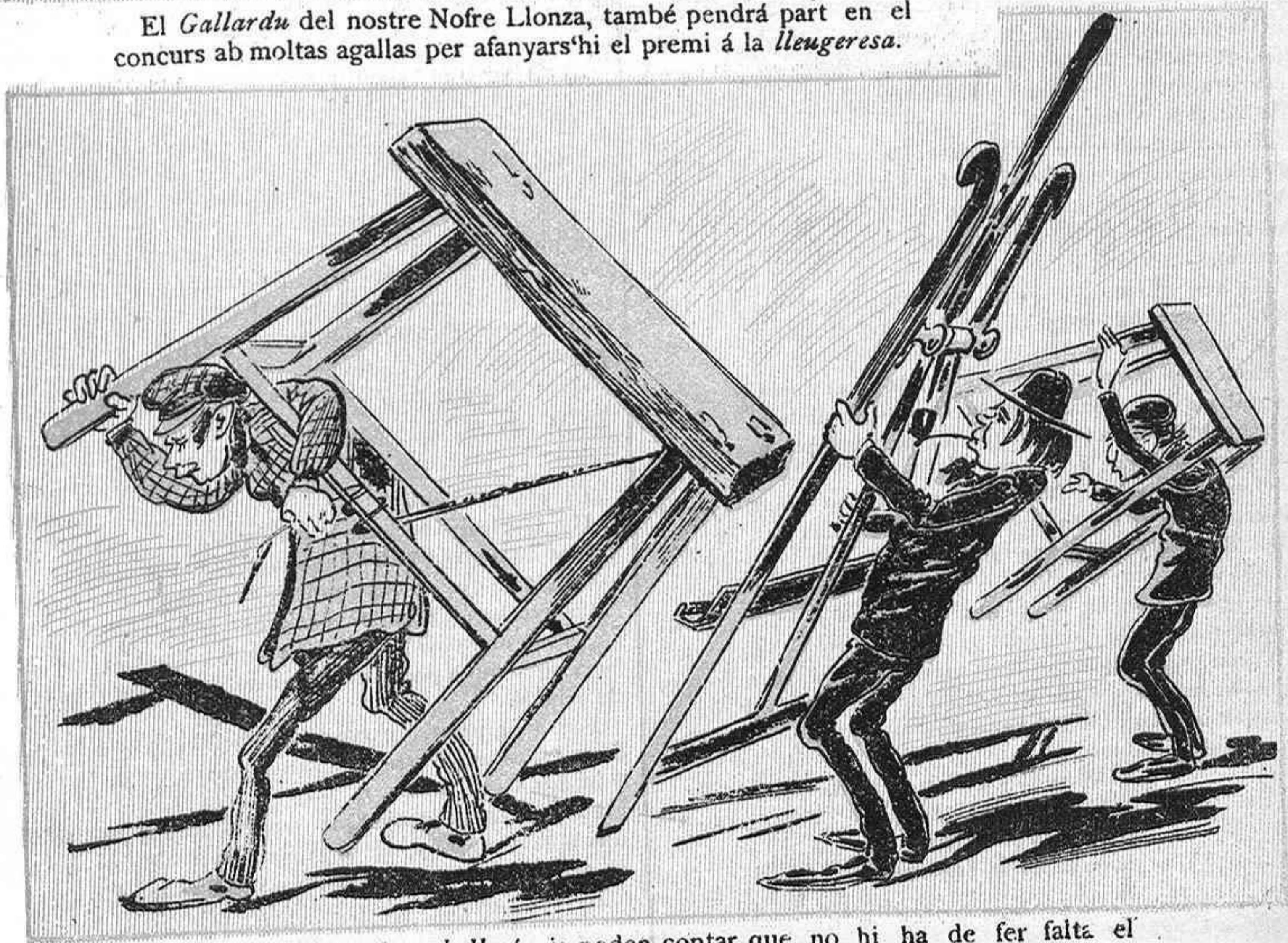
RAMONET del CAFÉ.

PEL GONGURS DE CABALLS

El *Gallardu* del nostre Nofre Llonza, també pendrà part en el concurs ab moltes agallas per afanyars'hi el premi á la lleugeresa.

Tractantse de *caballeria*, ja poden contar que no hi ha de fer falta el caball de 'n *Floreynos*, el caballet del *Murillo pelut*, ni el de 'n *Llepa-guixos*

Regalos als lectors

- DE -

LA TOMASA

LA TOMASA
CUPÓ PRIMA N.º 33 (1)

Que dona dret á adquirir per

DOS RALS

la comedia en tres actes y en vers

Los fadrins externs

original de J. FELIU Y CODINA

qual preu corrent es lo de

DOS PESSETAS

(1) Caduca als vuyt dias ó avans si s' agotan
ls exemplars.

Ha marxat l' Urzáiz. De sa vinguda á n' aquesta ciutat pot quedarne satisfet, puig nostres fabricants y nostras corporacions econòmicas l' han portat de festa en festa y de banquet en banquet.

Potser n' han fet un grà massa. En efecte; sense deixar de reconeixer que l' Urzáiz va ferse digne de las simpatias del país á son pas pel ministeri, l' acullida que li han fet las classes adineradas de Barcelona se 'ns ha antoixat excessivament triomfal.

Es més, filosofant la cosa, fins sospitém que la recepció á l' Urzáiz l' han convertit en arma politica.

¿Contra qui?

Contra en Canalejas, qual vinguda s' anuncia á nostra ciutat y que per haverse mostrat massa amich de la classe obrera hi haurá empenyo en demostrarli per part de la burgesia, un gran desapego.

O molt nos equivoquém ó quan arribi en Canalejas no l' obsequiarán 'ls ricatxos ni la contéssima part qu' á l' Urzáiz. Es més; creyém que farán tot lo possible per ayguallirli 'l viatge.

Ja ho sab donchs, la massa obrera. Per l' Urzáiz s' ha vessat tot, á fi de mortificar per taula á ne 'n Canalejas.

Y just es que, si la burgesia ha rebut bé al seu ministre, la classe obrera 's llensi al carrer per obsequiar á l' únich polítich monárquich qu' ha demostrat preocuparse pel benestar dels productors.

Aixis donchs á l' arribada
del simpátich Canalejas,
jes precis que llensin tots
la casa per la finestra!

*

En aquest mon tot va á ratxas.

Després del de la Martinica han surtit una munió de volcans ab mes ó menos pretensions, de tal manera que llegir els partes dels diaris equival á no tenir digestió bona.

Volcans á Guatemala, á Sant Vicents, al Perú, á Austràlia, á Xina. Raro es el dia que no 'n surt un de nou.

En fi, que aixis com á la tardor surten bolets, á la primavera 's veu que 'ls volcans es lo que priva.

No hi ha més que veure la cara de las noyas y las faccions dels *matxos*. Hi ha cada volcanada ó balconada de grans, que me 'n rich jo de la Montanya Pelada y hasta del Tibidabo.

Una ex-xicota meva á qui vaig ensopegar l' altre dia, portava 'l nas ab una erupció volcànica que feya horror. El cráter d' un floronco monstruós s' obría en la part mes puntiaguda del apéndice nassal, vomitant torrents de lava ¡Uix, quin horror!

*

Tot just comensém ja hi som.

En las novas possessions del Riu Muni els habitants s' han sublevat contra 'ls espanyols allí residents y hi há hagut una de tiros que tremolava 'l misteri.

De las resultas, cinch indigenas al calaix, una colla de ferits y la guarnició reforsada ab cinquanta infelissos que tornarán d' allí (si tornan) desahuciats pe 'ls metjes.

Sistema colonizador espanyol.

Lo que comensa aixis, acaba com á Cuba y Filipinas.

*

L' Ajuntament de Paris ha votat per una gran majoria la separació de la Iglesia del Estat.

Els ajuntaments espanyols votarian en sa inmensa majoria que la Iglesia s' incautés del Estat.

Per aixó 'ns lluheix tant el pel.

*

A Castelló, per rivalitats d' una polémica enconada, s han pegat dos periodistas.

El director del *Heraldo* va bastonejar al de *El Regional*.
Qué tontos!

¿No 'n tenen prou els periodistas ab arreplegar totas las garrotadas que 's perden per part del Govern, clero, milicia, policia, etc., que encara se las mesuran ells mateixos com si sentissin la nostalgia del árnic?

A n' aquest pas, per ser periodista 's necessitará una carnadura com la dels picadors de toros, que son els caps de turch de la alegria nacional.

Quan el poble 's diverteix, es que ells van de nassos per terra.

*

Un plet peliagut.

Un fabricant de pomada per fer sortir el cabell, havia pactat ab un cert individu que li poblaria el cap, baix la condició de que en cas de surtir airós de son comés el *pelat* convertit en *pelut*, abonaria 1000 pessetas.

Ab son meravellós específich conseguí poblarli la pelada botxa que duya per testa, dotantlo d' un magnífich bosch de cabells.

Pero l' agraciat, á pesar de la cabellera, 's negá á satisfere els doscents duros, en vista de lo qual el de la pomada l' ha dut als tribunals.

Proposo un peritatje. Que 's porti devant del tribunal una bola de billar y si 'l de la pomada li fa neixe clenxa en cinch minuts, que se li paguin las 1000 endolas.

El si non, non.

*

Els treballadors d' Algeciras, La Linea, Sant Roch y tot el camp de Gibraltar, com que van á treballar dins d' aquesta població que 'ls inglesos 'ns guardan, no s' amagan de demostrar sa adhesió al pabelló británich y humillan l' espanyol sempre que poden.

Aquest cas de separatisme prácticich no ha cridat la atenció del Govern de Madrid.

Y 's comprén; está rumiant ja fa temps sobre si s' ha de indultar ó no als senyors Mariné, Salt y Riera y no té temps de fixarse ab petitesas.

*
*
*

A n' en Sagasta va ovacionarlo la multitud dias enrera en los barris madrilenys.

Es un *colmo*, pero s' explica desde 'l moment que 's ovaciona també á la monarquia.

Es que 'l poble madrileny ha perdut la memoria.

Veyám si 'l de provincias sabrá refrescarli.

*
*
*

Sempre m' ho vaig pensar que lo de la carn de caball acabaria en punxa.

Ara resulta que 'ls qu' han venut la carn de 'ls solípedos están *renillant* de rabia perque no se 'ls han pagat els jornals y *trotan* d' una part á l' altra per cobrar y acaban portant l' assu mpto á *escape* als tribunals.

Aquesta qüestió de la carn de caball ja va semblarme que duria *qüa*; la proba es que promet encara *tirar cosas*.

*
*
*

Ab la ma al pit, humilment agenollats y mastegant *sotto voce* el *mea culpa*, fem una confessió al respectable públich.

'Ns han enganyat com á una noya de 15 primaveras; se 'ns han rifat ab premeditació y alevosía.

Feya temps rebíam correspondencias de Santa Perpetua de la Moguda que publicavan ó no segóns 'ns dava la real gana. Entre altras correspondencias rebérem fa poch lo cartell de un certamen humorístich (que publicá també *La Veu*) qu' es, ay! una solemne *filfa*,

A la quenta un *mogut*, sapíguent que som uns colominets sense fel, cregué cómodo convertir el nostre periódich en vehicul de sas conveniencias ó en arma de las sevas antipatias y nosaltres que tenim menos malicia que un nen de pit, hi cayguérem de plá y ferém inconscientment el joch del tulano. qual firma que primer era *Joan Casas*, s' ha convertit ara en *Joan Clotet* y que tan si 's diu *Casas* com *Clotet* el tindrem present com á falsari y embolicador.

Sorpendre á un periódich, no es hassanya propia d' un Cid, ni tan sols d' un Maquiavelo. Y molt menos quan el periódich té una redacció ab tan bona fe com la nostra, mal 'ns está 'l dir ho.

Cónstili ab tot al *Clotet*,
al *Casas* ó com se digui;
que tot volguent ser graciós
es un solemne *pastili*

puig ni d' escriure sab, ab tot y tenir un titul académich segóns se 'ns diu.

*
*
*

Els inglesos han fet gentil home á Don Francisco, el de la daga florentina, amén de concedirli una alta condecoració.

Els *inglesos* també diu que farán á n' en Lerroux un cap nou, si no paga 'ls atrassos.

*
*
*

El teatro Lírich espanyol de Madrid, el que havia de donarnos á coneixe la poderosa inspiració de nostres artistes, el que havia de crear l' ópera nacional, s' ha vist obligat á tancar sas portas per falta de gent, malgrantse aixís los importantíssims gastos fets. De las numerosas obras que s' havian d' estrenar sols se 'n han donat á coneixer dugas ó tres.

Está vist; en qüestions artísticas el públich madrileny est á l' altura d' una sabatilla.

¡A pesar de que 'ls Quinyones de per aqui, fixantse ab que se 'n han anat en Morera y l' Albéniz, 'ns diguin sabatas als barcelonins!

De Barcelona, 'ls que 's vehuen obligats á desfilas, son els *neulas* y 'ls seballuts carregats de pretensions tontas.

Calculin si en aquesta terra hi há ambient artístich á intelectual, quan hasta 'ls *Quinyones* hi arrelan, á pesar de sa escassa valúia.

*
*
*

La mort, la implacable mort ha omplenat per fi sa destructora tasca arrebatant de nostre costat á mossén Jacinto Verdager, lo gran poeta, lo perfectíssim sacerdot, l' home bo y just per excelencia.

No per ser aquesta pérdua dolorosíssima, prevista de temps, ha deixat de impresionar profundament á Catalunya tota.

La setmana passada, fórem profetas al dir que quan surtiria aquet número ja no alenaria nostre genial cantor.

Ab tot y aquest pressentiment, LA TOMASA no s ha cuydat com altres periódichs —nuncis de malas venturas— d' anticipar cap treball dedicat al gran escriptor, considerant aborriblement macabro parlar de mort quan la vida encara existeix. Per aquest motiu 'ns veyém privats aquesta setmana de dedicar á tan sensible pérdua l' espay que li destinarem el número vinent. La falta material de temps 'ns impossibilita pera més, puig al rebre la noticia ja tenim el número en máquina.

Limitemnos, donchs, á deplorar la mort del mestre, la pérdua del home, l' allunyament del ser tot generositat y altruisme. ¡Lo tránsit á la eternitat d' aquet gran cor, víctima de son amor als homes!

Recordar quí era mossén Cinto, ressucitar sa historia brillantíssima, amidar son vol d' aguila, sospesar sa vida exemplar, es tasca árdua y que vol més serenitat de la que té actualment nostre acongoixat pensament y nostra ánima llatzerada.

Limitemnos, donchs, á donar el pésam á Catalunya tota, á donarnosel á nosaltres mateixos, á n' aquesta humil publicació que meresqué la visita de gratitut del genial mossén Cinto, quan, abandonat de tothom y vexat y perseguit, LA TOMASA fou un de 'ls primers periódichs que expontáneament 's posaren al seu costat en tot y per tot.

Dia de dol es avuy per nostra patria; día de dol per tots els que vivim estimant lo bo y lo bell. La llágrima de LA TOMASA, ardenta y sentídissima com surtida de lo més pregón del cor, va á juntarse al plor de Catalunya tota.

Descansi en pau el cos del gran poeta —calent encara al escriure aquestas ratllas— y son esperit difundit entre nosaltres per sas obras, endolci nostres recorts y alimenti nostras esperansas

Al Cel sía.

LA TOMASA al gran poeta

La posta d' un altre sol.

Secció de trenca-eloseas

Xarada

A una aficionada al ball
filla de un ferrer de tall.

Senyoreta Carolina;
dispénsim l' atreviment
si es que vinch á molestarla
dirigintli la present.

Mes, pensí qu' aquesta carta
va total á molts bons fins
y que li dedica un jove
molt amant .. dels redolins.

Vosté no té tersa-dugas
de lletja, be prou que 's veu
y está bé... de roba blanca
y está bé. . de tot arreu.

Puig quan al ball se presenta
es de las que fá més goig
y de s-cinch mirada seva
á un home fa tornar boig.

Dos tipos hi há á Esparraguera
que la volen... estimar
avans de cinch cap paraula,
procuri de no badar.

Ja sé que un veterinari
l' amor li feya al engrós
y fins de tres-cinch passava
ls seu carinyo... de gos.

També m' han dit que cert jove
de Barcelona li ha enviat
varias cartas y un retrato
que á vosté molt li ha agradat.

Y ell després vá demanarli
el seu, y vosté formal
va dirli que més valdria
que vegés l' original.

Convidantlo á que un diumenjo
en sa casa 's presentés
pera parlar de donarli
la seva má... y lo demés.

Pero vegi, avans qu' ell fassi
una dos-tres-quatre-cinch,
si vé per vosté aquet jove
ó si vé pel seu pistrinch.

De la mitja dugas-quatre
es molt devot hu Rafel
y á vosté es capás de darli
molt més fil... que á cap estel.

UN ESPARRAGUERI.

Tarjeta

Pere Coll Bedol

Formar ab aquesta direcció degu-
dament combinada, lo titol d' un
drama catalá.

JOSEPH GORINA.

Enigma

Mineral y consonant
part del cos humá 't darán

MONTABLIZ.

Soluciones del número anterior

- Xarada — Tomasa.
- Tarjeta.— Las euros del mas.
- Geroglifich comprimít.— Granadella
- Logogrifo.— Peironila.
- Anagrama.— Ter-ret
- Conversa.— Mariano.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI
PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Espanya y Portugal, triate. . .	1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico, »	. 3 »
Extranger, »	. 3 »
Número corrent	. 0'10 »

Tota reclamació podrá dirigirse á la
REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
de dit periódich.

— 6, SANT RAMÓN, 6 —